

Αφιέρωμα στη Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία

Εκ της γενέσεώς της, η παιδική λογοτεχνία υπερβαίνει τα γλωσσικά και πολιτισμικά σύνορα, έχοντας ταυτόχρονα 'εθνοποιητική' και 'διεθνοποιητική' επίδραση. Η σύγχρονη παιδική λογοτεχνία χαρακτηρίζεται από ακόμα εντονότερη διαπολιτισμική επικοινωνία και ανταλλαγή, προσφέροντας ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον πεδίο για συγκριτική έρευνα. Παρολαυτά, η Συγκριτική Λογοτεχνία--η επιστημονική περιοχή που ασχολείται γενικά με τη διερεύνηση διαπολιτισμικών φαινομένων--για πολύ καιρό υποτιμούσε και ουσιαστικά αγνοούσε τα βιβλία που γράφονται για παιδιά (O'Sullivan, 2010: 18). Έτσι, παρότι η Συγκριτική Λογοτεχνία έχει καταξιωθεί ακαδημαϊκά από το 19ο κιόλας αιώνα, μόνο σχετικά πρόσφατα έχουν γίνει τα πρώτα βήματα για μια Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία. Στον Ελληνόφωνο ακαδημαϊκό κόσμο, η συγκριτική μελέτη της παιδικής λογοτεχνίας δε μετρά πολλά χρόνια, αλλά αρχίζει σιγά-σιγά να αναπτύσσεται, μέσα από το σχηματισμό μιας μικρής ομάδας μελετητών που ασχολούνται με αυτήν.

Το παρόν ειδικό τεύχος του περιοδικού ΚΕΙΜΕΝΑ, το οποίο αφιερώνεται στη Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία, αποτελεί μια ακόμα προσπάθεια για περαιτέρω προώθηση της συγκριτικής μελέτης της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους, αναδεικνύοντας την αξία και χρησιμότητα του συγκριτικού εργαλείου/ πεδίου. Αν λάβει κάποιος υπόψη την προοπτική που παρέχουν οι συγκριτικές προσεγγίσεις για ανάλυση του σύγχρονου πολιτισμικού ανταγωνισμού στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης ανάμεσα στην ομοιομορφία και τη διαφορετικότητα (Appadurai, 2001: 100), τότε αντιλαμβάνεται ότι η Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία δεν είναι απλά χρήσιμη, αλλά απόλυτα αναγκαία. Τα άρθρα της Έλενας Ξενή, της Susan Stan και του Πέτρου Πανάου, επιδεικνύουν μερικούς μόνο τρόπους αξιοποίησης της Συγκριτικής Παιδικής Λογοτεχνίας προς αυτή την κατεύθυνση. Κι επειδή τώρα, πιο πολύ από ποτέ, επιβάλλεται η ανάδειξη και προώθηση των μεταφράσεων και των διαπολιτισμικών ανταλλαγών, τόσο σε σχέση με λογοτεχνικά όσο και με θεωρητικά κείμενα, όλα τα άρθρα στο παρόν τεύχος δημοσιεύονται ταυτόχρονα στα Ελληνικά και τα Αγγλικά.

Στο άρθρο «Και τι μου χρειάζεται εμένα η Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία;» ο **Πέτρος Πανάου** υποστηρίζει ότι, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, αν επιθυμούμε να αποκτήσουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του πεδίου της παιδικής λογοτεχνίας, χρειάζεται να απλώσουμε μεγαλύτερα, πιο συγκριτικά, δίχτυα. Το κείμενο επιχειρεί μια εισαγωγή στο συγκριτικό γνωστικό πεδίο και τις πολλαπλές χρήσεις κι εφαρμογές του, δίνοντας έμφαση στη σημασία και το ρόλο του μέσα στο παγκοσμιοποιημένο συγκείμενο της σύγχρονης παιδικής λογοτεχνίας.

Η **Susan Stan**, σε άρθρο που φέρει τον τίτλο «Παγκοσμιοποίηση και Παιδικό Εικονογραφημένο Βιβλίο», εξηγεί πώς η παιδική λογοτεχνία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης κινείται ταυτόχρονα προς το παγκόσμιο και το τοπικό. Οι 'εθνικές' λογοτεχνίες εξασθενούν ως έννοιες, δίνοντας τη θέση τους στο παγκοσμιοποιημένο παιδικό βιβλίο από τη μια και το τοπικό (Mayan, Gond, Chinese-Canadian, African-American, κτλ.) από την άλλη. Η κριτική ανάλυση εκδοτικών πρακτικών, σε συνδυασμό με συγκεκριμένα παραδείγματα εικονογραφημένων βιβλίων από διαφορετικές χώρες, καταδεικνύουν την ύπαρξη ενός νέου, παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού σε εικονογραφημένα βιβλία για παιδιά. Παράλληλα όμως με την εμφάνιση αυτών των παγκοσμιοποιημένων βιβλίων, κάνουν την εμφάνισή τους και εικονογραφημένα βιβλία για παιδιά που αντιπροσωπεύουν πολιτισμούς από περιφερειακές ομάδες, τα οποία όχι μόνο δεν ενισχύουν αλλά αμφισβητούν κιόλας την κυρίαρχη εθνική ταυτότητα της παιδικής λογοτεχνίας σε κάθε χώρα. Το άρθρο της **Έλενας Ξενή**, «Ζητήματα που απασχολούν τη Μετάφραση της Παιδικής Λογοτεχνίας», επικεντρώνεται σε θέματα που αφορούν στη μελέτη της Μετάφρασης της Παιδικής Λογοτεχνίας. Επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή, το κείμενο σκιαγραφεί ζητήματα που έχουν συζητηθεί έντονα, εντός και εκτός του πεδίου των Μεταφραστικών Σπουδών. Ο ιεραποστολικός ρόλος της Μετάφρασης της Παιδικής Λογοτεχνίας και το θεωρητικό της πλαίσιο, η αφάνεια του μεταφραστή, καθώς και οι χαμηλές του απολαβές, προφίλ και δικαιώματα, η μεταφραστικότητα και μη μεταφραστικότητα, η ιδεολογία, η λογοκρισία, η χειραγώγηση και η αμφισημία είναι κάποια από τα διαχρονικά ζητήματα που μελετώνται.

*Πέτρος Πανάου,
Επίκουρος Καθηγητής Παιδικής Λογοτεχνίας
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*

Βιβλιογραφία

- Appadurai, A. (2001). 'Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy,' in M. Waters (ed.), Globalization. New York: Routledge, 92-100.
O'Sullivan, E. (2010). Συγκριτική Παιδική Λογοτεχνία. Τ. Τσιλιμένη (επιμ.). Π. Πανάου & Ε. Ξενή (μτφρ.). Αθήνα: Επίκεντρο.